

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Præfatio

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

TRACTATUS UNDECIMUS

De quatuor Virtutibus Cardinalibus & vitiis
oppositis.

Ad quaestionem 57. D. Thomæ, & alias sequentes.

P R A E F A T I O.

On satis de virtute bene mereri me arbitrarer, nisi post explicatas & commentatas
virtutes Theologicas, brevem Synopsim & compendiosam tractationem sub-
rem virtutum moralium, ac præcipue earum quas Cardinales vocant, quibus
veluti cardinibus innituntur, & quæ cuiusque sortis hominum negotia omnia
moderantur. Quare hoc unicum erit Disputationum quas aggredior Ar-
gumtum: Virtutum scilicet quatuor moralium, quæ principem locum obtinent, &
omnium Quaestionum, quas supra centum D. Thomas in secunda secunde instituit, expedi-
enda explicatio. Atque ut primum à rymine incipiam: solent hæc virtutes Cardinales vocari,
inter ceteras morales præcipue sint, & primaria actionum nostrarum moderatrices, eâ propter
quâ D. Gregorius domorum vel Ecclesiarum præpositos & rectores Cardinales nuncupavit, &
solet dici ad alios regendo: præponi, ipse inusitato vocabulo, in cardinali vocavit.

Quod vero ad partitionem attinet: quatuor esse duntaxat eas virtutes omnino neces-
sariæ & facultates animæ virtutum capaces, quatuor duntaxat sint, quarum qualibet
virtutum unam sibi vendicat, velut aliarum, quæ in eadem facultate recipiuntur, immobilita-
tinem. Prudentia, ceteris superior, in prima & principe potentia, scilicet intellectu, sedem obti-
net. Iustitia voluntatem regit, fortitudo appetitum irascibilem coercet, temperantia concupiscentiam
deratur. Iam verò si earum officia & munera exigas, ita paucis accipe. Prudentia rationis
regulam in rebus omnibus constituit: Iustitia aequalitatem efficit in his operationibus quæ circa
versantur: Fortitudo robur & firmitatem habet, quibus timores compescit, & pericula non
etiam: Temperantia demum eas appetitiones, quæ in delectabile bonum toto impetu feruntur,
in iunctis habent moderatur.

Hæc, quæ ad nomen, partitionem, & munera virtutum Cardinalium attinent, paucis ex-
plicari potuerunt. At quis eas laudet, quibus Sancti Patres eas virtutes exornarunt, vel integro
ne complecteretur? Sed cum non minus indecorum esset omnes præterire, quam difficile omnes
qui: quasdam leviter & veluti summâ manu decerpam. D. Gregorius Cardinales virtutes regit
quatuor spiritualis edificii angulos vocat, quos si contingeret turbinibus concuti & everti, domus
peffum iret. D. Nilus eas esse dixit quatuor aromatum species, quibus celeste Thymiam confectum
quæ cælestes animas, mentesque, ac Deum ipsum, gratissimo odore perfundunt. Hildebertus
manensis quatuor rotas vocat currus mystici, quo anima post partam victoriam in speciem tri-
vehitur. Olympidorus quatuor Cardinales ac præcipuos ventos, quibus animæ regio perficitur,
de aromata largissime fluant. Sed demum fusius D. Ambrosius quatuor virtutes Cardinales
spiritualis Paradisi fluentia vocat. Confert enim sapientiæ & vitæ fontem, ut Scriptura vocat,
celeberrimo illo Paradisi fonte: atque ut quatuor insignes fluvii, Phison, Geon, Tigris, Eufrates
Paradisi fonte manabant, amantissimam regionem rigaturi: ita virtutes (inquit) quatuor Car-
dinales, ad irrigandam & secundandam tellurem animæ, è Sapientiæ fonte dimanant. Sed post
collatione semel instituta, earum virtutum cum his fluminibus analogiam eleganter & fuse per-
rur, Prudentiam, inquit, per Phison velut per imaginem aut symbolum quoddam expressam
ob insignes divitias, pulchritudinem, & oblationem quam anima confert. Geon temperantiam
refert: ut enim hic fluvius Æthiopie terram alluit, ita temperantia abluit corpus abiectione
& c.

S. Moral.
cap. 5.

L. de Orat.

cap. 8.

Epist. 31.

In cap. 1.

Eccles.

Lib. de Pa-

rad.

de carnis vilissima restinguit incendium. Fortitudinem Tygris rapidissimus representat :
 Hac enim quodam cursu rapido resistit quæque traniverberat , nec aliquibus
 cursus ejus impedimentorum hæret obstaculis. Demum justitia speciem aliquam Eu-
 phrates exhibet : quod vel solo Euphratis nomine fecunditas, ubertas, letitia designentur. Quid
 vera justitia virtute felicius, quæ virtutum est fecunda propago, quæ fructuum honoris & ho-
 nestatis abundantia animam pascit, quæ demum summâ letitiâ, tum ipsum qui eâ præditus est,
 tum & ceteros etiam perfundit? Sed nefas esset non aliqua D. Ambrosii verba subnectere. Hac
 pauca accipe. Fons vitæ, inquit, sapientia, fons gratiæ spiritualis, ita fons virtutum est
 cæterarum, quæ nos ad æternæ cursum dirigunt vitæ. Ex anima igitur quæ culta
 est, fons iste procedit ut irriget Paradisum, hoc est quædam diversarum fruteta vir-
 tutum, quarum sunt initia in quæ sapientia dividitur. Quæ sunt quatuor initia ista
 virtutum, nisi unum prudentiæ, aliud temperantiæ, tertium fortitudinis, quartum
 justitiæ? Itaque sicut fons est sapientia, sic flumina quatuor sunt fluentia virtutum
 &c. Item lib. 1. de officiis cap. 24. postquam Abraham, Joseph, Job. & Davidis varias recensuit
 virtutes, ut coronidem illis imponat, addit : Quod his viris principalium virtutum offi-
 cium defuit? Quarum primo loco constituerunt prudentiam, quæ in veri inve-
 stigatione versatur, & scientiæ plenioris infundit cupiditatem : secundò justitiam,
 quæ suum unicuique tribuit, alienum non vendicat, utilitatem propriam negligit,
 ut communem æquitatem custodiat : tertio fortitudinem, quæ & in rebus bellicis
 excelsi animi magnitudine, & domi eminet, corporisque præstat viribus : quarto
 temperantiâ, quæ modum ordinemque servat omnium quæ vel agenda vel di-
 cenda arbitramur.

